

HIFA-RO INFO

2018./XVI./III./63.

A HIFA-România Segítség
Mindenkinek Egyesület
negyedévi ingyenes lapja

Revista trimestrială gratuită
a Asociației HIFA-România
Ajutor pentru Toți

**A SZERETET NEM AZ, AMIT
MONDASZ, HANEM AZ, AMIT TESZEL**

**IUBIREA NU ESTE CEEA CE SPUI,
CI CEEA CE FACI**

Támogatóink

- jogi személyek -

BETHLEN GÁBOR ALAP, ROMGAZ, FUNDAȚIA COMMUNITAS, ORTOPROFIL, CONSILIUL JUDEȚEAN MUREȘ, MUNICIPIUL TG. MUREȘ, MASTER DRUCK, FOMCO SRL, ADIMAG SRL, SC ALLCOLORS SRL, ZIMEX SRL, EFENDI SRL, FERMA OPREA-AVI COM, INTELIGENT IT, NETSOFT SRL, FOTO SMILEY, THEREZIA, TORDAI IMPEX SRL, SC LION VICTORIA SRL

CONSILIUL
JUDEȚEAN
MUREȘ

MUNICIPIUL
TÂRGU-MUREȘ

OrtoProfil

ROMGAZ

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKARSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

ADIMAG

MasterDruck
DESIGN & PRINT

FOTO
SMILEY.ro

ZIMEX

KÖSZÖNJÜK AZ EGYHÁZAKNAK,
MAGÁNSZEMÉLYEKNEK ÉS KÜLÖNBÖZŐ
KÖZÖSSÉGEKNEK, HOGY TÁMOGATTAK
BENNÜNKET. KÉRJÜK, TOVÁBBRA IS
TÁMOGASSÁK TERVEINKET!

Segíts, hogy segíthessünk!
KÖSZÖNJÜK!

MULȚUMIM BISERICILOR,
PERSOANELOR FIZICE ȘI DIFERITELOR
COMUNITĂȚI CARE NE-AU SPRIJINIT. VĂ
RUGĂM, SĂ SPRIJINIȚI ÎN CONTINUARE
PROIECTELE NOASTRE!

Ajută, ca să putem ajuta!
MULȚUMIM!

2%

Köszönjük, hogy
adója 2%-val támogatja
munkánkat. Számítunk Önre
a jövőben is!

Asociația HIFA-România
Cod de identificare fiscală: 13226582
Cod IBAN: RO30RNCB0188034979810001

Vă mulțumim că ne
sprijiniți cu 2% din impozit.
Contăm și în viitor pe
Dumneavoastră!

HIFA-RO INFO

Főszerkesztő
Főszerkesztő-helyettes
Borítótér és fotók
Korrekktúra

HIFA-RO Kiadó Igazgató

Levelezési cím

Iroda helyszín
Irodai időpont minden hétköznapi

Egyéb elérhetőségek

Bankszámlaszám

A nyomtatásért felelős

HIFA-RO INFO

Simon Judit-Gyöngyi
Csata Éva
<https://google.search>
Liliana Moldovan, Réti Ilona

Csata Éva

HIFA-România
RO 540554 Tg. Mureș B-dul Pandurilor 18/1

Tg. Mureș Str. Enescu nr. 2
10-12, 15-17

Tel: 0744-959990, 0752062121
E-mail: office@hifa.ro
Website: www.hifa.ro

RO30RNCB0188034979810001/RON
RO03RNCB0188034979810002/EUR
RO13RNCB0188034979810016/USD

Master Druck Tel: 0265-262359

HIFA-Ro Info = ISSN 2247-6709
ISSN-L = 2247-6709

HIFA-RO INFO

Redactor șef
Redactor-șef adjunct
Copertă și fotografii
Corectură

Director Editura HIFA-RO

Adresă de corespondență

Locație birou
Orarul biroului în zile lucrătoare

Alte contacte

Cont bancar

Responsabil pentru imprimare

Bevezető

*Miért ez a téma, miért most,
miért mi, miért így?*

A szexualitás – noha a szexuális forradalom évtizedek óta végbement – ma sem egy ki-egyensúlyozottan kezelt téma. Végletek között mozog a tálalása. Vagy túl sokat, vagy nagyon keveset beszélünk róla. Vagy obszcén módon, viccek sorai mögé tűzdeljük az igazságot – vagy megtagadjuk annak létjogosultságát.

Holott egy éppen annyira természetes folyamatról van szó, mint az evés, ivás, alvás, tisztálkodás.

Létezik, van, életünk alkotó eleme – függetlenül attól, hogy beszélünk róla, vagy sem.

A fogyatékkal élők szexualitása még az épek szexualitásánál is nagyobb tévhitekre és előítéletekre épül.

Hajlamosak vagyunk a fogyatékkal élőkre aszexuális emberekként tekinteni, akik elsősorban nem hozzánk hasonló emberi lények, hanem fogyatékkal élők. Nem férfiak és nők, hanem fizikailag, lelkieg, szellemileg korlátozott lények.

És ez téves!

Mindnyájunknak egyformán jogunk van a maga teljességében megélni nőiességünket, férfiasságunkat, szexualitásunkat – függetlenül attól, hogy ennek megvalósítására milyen eszköztárral is rendelkezünk.

Ezeket a téves információknak köszönhető előítéleteket kívánja helyes és pontos információmorzsákkal helyettesíteni jelen lapszámunk.

Nem tudunk minden kérdésre választ adni, nem tudjuk kivesézni a témát – de a helyes irányt, a kérdésfeltevések megfelelő formáját, a követendő utat meg tudjuk mutatni.

Adja Isten, hogy üzenetünk célba találjon – akkor is ha éppen keresel, akkor is ha már megtaláltad, ahogyan abban az esetben is, ha eddig gondolni sem mertél erre.

Járjon át bennünket a közös felfedezés öröme. Hiszen az életnek minden területe egy kaland, amelyet igenis élni kell, a maga teljességében!

Introducere

*De ce acesta este tema, de ce acum,
de ce noi, de ce astfel?*

Sexualitatea – deși revoluția sexuală s-a petrecut în urmă cu zeci de ani – nici astăzi nu este o temă tratată în mod echilibrat. Discuțiile despre ea se mișcă între extremități. Vorbim despre ea ori prea mult, ori prea puțin. Ori în mod obscen presăm realitatea după rândurile unor bancuri – ori negăm dreptul ei la existență.

Când colo este vorba de un proces la fel de natural, ca mâncarea, apa, somnul, igiena corporală.

Există, este parte componentă a vieții noastre – indiferent dacă vorbim sau nu despre ea.

Sexualitatea celor cu dizabilități se construiește pe greșeli și prejudecăți mai mari decât sexualitatea celor sănătoși.

Suntem tentați să-i privim pe cei cu dizabilități ca pe niște oameni asexuali, care în primul rând nu sunt ființe umane asemănătoare nouă, ci ființe cu dizabilități. Nu sunt bărbați și femei, ci ființe limitate fizic, sufletește și intelectual.

Și acest lucru este greșit!

Cu toți deopotrivă avem dreptul de a trăi feminitatea, bărbăția, sexualitatea noastră în deplinătatea ei – indiferent de modalitățile de care dispunem pentru realizarea ei.

Acest număr al revistei încearcă să înlocuiască aceste prejudecăți pricinuite de informațiile greșite cu informații corecte și precise.

Nu putem răspunde la fiecare întrebare, nu putem diseca în deplin tot subiectul – dar putem arăta direcția corectă, forma corespunzătoare a problematicei, a drumului de urmat.

Să dea Dumnezeu ca mesajul nostru să-și atingă scopul – și dacă chiar cauți și dacă ai găsit, și chiar și în cazul în care până acum nu ai îndrăznit să te gândești la acest lucru.

Să avem bucuria descoperirii comune. Căci orice domeniu al vieții este o aventură care trebuie trăită în totalitatea ei!

Csata Éva
◆◆◆◆

Traducere din limba maghiară de Réti Ilona

Csata Éva

Gondolatok

Dr. Fejes András nyomán

(fogytatékkal élő és szakember)

A szexualitás életjelenség, akár vállaljuk fontosságát, akár tagadjuk, csakúgy szükség-szerű velejárója életünknek, mint a létfenntar-tási szükségletek: az alvás, evés, ivás.

Nem több, de nem is kevesebb, jelentő-ségét éppúgy hiba lenne túlértékelni, mint alábecsülni. A tudományos élet számára a ne-miség tabu és jórészt feltáratlan terület volt. Mindez fokozottabban érvényesült a sérült emberek vonatkozásában, kiknél a rehabilitá-ció-s folyamatból jószerivel teljesen hiányoz-tak a nemi tevékenység megváltozását célzó foglalkozások.

Hiányoztak annak ellenére, hogy az intim párkapcsolatokban átélt élmények felnőtt lé-tünk igen lényeges epizódjai, és az ilyen jel-legű szükségletek hosszan tartó kielégítetlen-ségei a személyiség fejlődésének hátráltató tényezői lehetnek.

Le kell szögezni, hogy minden ember - akár egészséges, akár testi sérült - joga, hogy bár-minemű fokú és jellegű sérülés ellenére intim partnerkapcsolatba kerülhessen!

Mindez a kérdés jogi oldala. Élettani szem-pontból pedig: szinte nincsen olyan mozgás-sérült, aki károsodása következtében képtelen lenne testi örömszerzésre, ha a szexuális életet modern értelemben fogjuk fel, és nem korlá-tozzuk kizárólag a nemi szervek területére. (Dr. Fejes András)

A szexualitást az épek társadalma – mint-egy hatalmas fitogtatása és megerősítése cél-jából is – szinte kisajátította a maga részére. A szexualitás azonban minden ember veleszü-letett sajátja, egészséges önmegvalósításunk egyik lehetősége, amelynek tagadása, tiltása, elfojtása súlyos személyiségzavarok kialaku-lásával járhat.

Gânduri

după Dr. Fejes András

(persoană cu dizabilitate și specialist în domeniu)

Sexualitatea este un fenomen de viață, in-diferent dacă acceptăm sau negăm importanța ei, este o componentă necesară a vieții noas-tre la fel ca necesitățile de importanță vitală: somnul, mâncarea, apa!

Nu este mai mult și nici mai puțin, ar fi la fel de greșit să supraevaluăm sau să minimalizăm importanța ei. Pentru viața științifică sexualitatea a fost tabu și în mare parte un domeniu nedescoperit. Acesta a fost valabil mai ales în ceea ce îi privește pe oamenii cu dizabilități. În cazul cărora din procesul de reabilitare lipseau cu desăvârșire activită-țile menite să producă schimbarea vieții sexuale.

Lipseau în ciuda faptului că impresiile tră-ite în relațiile de cuplu intime sunt episoade importante ale existenței noastre de adult și nesatisfacerea pe termen lung a necesităților de acest fel poate deveni un factor dezavanta-jos în dezvoltarea personalității.

Trebuie bățut în cuie faptul, că fiecare om - sănătos sau cu deficiențe fizice – are drep-tul ca în ciuda dizabilității de orice grad și caracter să poată avea relație de parteneriat intimă.

Aceasta este partea juridică a problemei. Iar din punct de vedere biologic aproape nu exis-tă persoană cu dizabilități locomotorii care în ciuda deficienței nu ar fi capabil de producerea plăcerii corporale, dacă viața sexuală o concep-em în sens modern și nu o limităm numai la nivelul organelor genitale. (Dr Fejes Andras)

Societatea celor teferi a expropriat pentru sine sexualitatea – cu scopul întâririi puterii ei. Dar sexualitatea este caracteristica congenita-lă a fiecărui om, o posibilitate de autorealizare sănătoasă, a cărei negare, interzicere, înnăbu-șire, poate avea ca urmare tulburări de perso-nalitate grave.

A szexuális önkifejezés külső és belső akadályai között éppen úgy fellelhető a túlvédő nevelés és a világ által sugallt „ideális” szexuális modellek nyomasztó szerepe, mint a szakembereknek a szexualitáshoz fűződő saját, feldolgozatlan viszonya és a témával kapcsolatos alulinformáltsága.

MI A MEGOLDÁS?

A probléma megoldásának két fő útja az elfogadás – azaz annak az elismerése mind a családon, mind pedig a szélesebb társadalmon belül, hogy a sérült ember is szexuális lény –, a szakemberek részéről pedig a megfelelő információk megszerzése és az érdekeltek számára történő önkéntes, nyílt, érthető továbbítása.

A sérült ember normális szexuális életének kialakításához szükséges, hogy részleteiben megismerhesse a sérültségéből adódó biológiai korlátokat és az azokat helyettesítő lehetőségeket. A sérült ember szexualitását azonban soha nem a sérültség, hanem az ember szemszögéből kell megközelíteni. A szexus, még ha nehezített vagy problémás is, nem elsősorban orvos, pszichológiai vagy rehabilitációs kérdés, hanem a szerelem, a szeretet, a bizalom, az intimitás, az összetartozás dimenziói által meghatározott, legbensőbb, egyedi személyiségrészt.

SZEXUÁLIS FORRADALOM

„csak a nyolcvanas évekre ismerték el, hogy a sérült ember is szexuális lény”...

Régebben – sőt, sokszor napjainkban is akár példa, a vakságot, siketséget, kerekesszékhez kötöttséget és a többi hasonló állapotot mind egyéni tragédiának tekintették, amelyet igazságtalanul rótt ki áldozataira a sors. E szemlélet belső logikájának következtében az „ártatlan szenvedők” elsősorban sajnálatot érdemelnek, hisz azáltal, hogy megtagadtatott tőlük az élet teljessége, nem lehetnek teljes értékű emberek. Ebbe a „nem teljesértékűségbe” tökéletesen beleillik a szexualitástól megfosztott élet is. Márpedig akinek neme van, az éppen olyan magától értetődően szexuális lény, mint ahogy az éhes ember eszik, s mint amilyen természetességgel kezd el szopni az újszülött.

Entre obstacolele externe și interne ale auto-exprimării sexuale putem găsi atât educația mult prea protectoare și rolul apăsător al modelelor „ideale” sugerate de lume, cât și relația proprie neprelucrată față de sexualitate și neinformarea în legătură cu tema propusă de specialiști.

CARE ESTE REZOLVAREA?

Cele două căi principale de rezolvare a problemei sunt acceptarea – adică recunoașterea atât în familie, cât și în cadrul societății largi că și omul cu dizabilități este o ființă sexuală, iar din partea specialiștilor obținerea informațiilor corespunzătoare și transmiterea lor voluntară, deschisă, inteligibilă către cei interesați.

Pentru formarea normală a vieții sexuale a persoanelor cu dizabilități este necesar, ca să poată să cunoască detaliat barierele biologice ivite din cauza deficienței și posibilitățile care le pot înlocui. De sexualitatea persoanei cu dizabilități nu trebuie să ne apropiem din privința deficienței, ci din punctul de vedere al omului. Sexul chiar dacă este greoi sau problematic, în primul rând nu este o problemă medicală, psihologică sau de reabilitare, ci parte a personalității cele mai intime, individuale, definite de dimensiunile intimității, a solidarității.

REVOLUȚIA SEXUALĂ

„Numai în anii optzeci au acceptat că și omul cu dizabilități este o ființă sexuală.”

În trecut, ba chiar și în zilele noastre orbirea, surzenia, legarea de scaunul cu roțile și alte situații similare sunt privite ca tragedii personale, date nedrept de soartă, victimelor. Potrivit logicii interne a acestei concepții, suferinzii nevinovați merită în primul rând compătimire, căci pentru că li s-a putut refuza deplinătatea vieții, nu pot fi oameni cu valoare deplină. Acestei imperfecțiuni i se potrivește și viața lipsită de sexualitate. Însă cel care are sex, de la sine înțeles este ființă sexuală, așa cum omul flămând mănâncă și cum noul născut începe să sugă cu naturalețe.

A „nem teljesértékűségnek” mint értékítéletnek gyakran éppen az az első jele, hogy az érintett személyt úgy kezelik, mintha nem volna neve. Nem férfi vagy nő, nem fiú vagy lány, hanem egyszerűen csak „sérült” vagy „fogyatékos”.

Az ötvenes-hatvanas években indult szexuális forradalom ellenére csak a nyolcvanas évekre ismerték el, hogy a sérült ember is szexuális lény. A szexuális igények megléte minden emberre jellemző, minden ember létének alapvető eleme, ez azonban a sérültséggel élő nők és férfiak esetében a legtöbbször elsikkad. Talán nem is egyszerűen elsikkad, sokkal inkább az történik, hogy mind a szülők, mind pedig a közvélemény és a szakemberek – kényelemből? tudatlanságból? közönyből? önvédelemből? – semmibe veszik, nem létezőnek tekintik. Egyszerűbb a sérült embert úgy felfogni, mint aki csupán gondozást, gondoskodást, legfeljebb gyógyító érintést igényel, mint olyan valakit, akinek ugyanolyan érzései és vágyai vannak, mint mindenki másnak.

„Nem igazán jó, ha konfrontálódni kell a szülőkkel. Amikor elment [az udvarló], akkor velem veszekedtek [a szülők], hogy nem vagyok én normális, mit akarok, csak nem képzem, hogy egy férfinak kellenék. Szóval nagyon elleneztek, és képtelenek voltak elfogadni, hogy nekem is lehet társam, engem is lehet szeretni, esetleg még feleségül is vehetett volna.”

„Szüleim nagyon szigorúan neveltek. Mivel mozgássérült voltam, így el sem tudták képzelni, hogy megismerkedjek valakivel, hogy szerelmes legyek, esetleg járjak valakivel, netán szexuális életet éljek, vagy férjem, gyermekem legyen. „Egészséges ember csak szánalomból vesz el, két bÉna meg mihez kezdene egymással?!” – mondta apám, ha esetleg ez a téma szóba került.”

„főleg anyám túlzott féltése miatt én sok mindentől kimaradtam. Nem voltam ott az osztálykirándulásokon, sok házibulin, diszkóban.”

„A szüleim nagyon jól fogadták a páromat., de a gyerek gondolatára pánikba estek. Nem azért, mert nem akartak unokát, hanem engem féltettek. azért is meg kellett küzdenem, hogy ne akarjon mindig valaki a nyakamon lógni.”

Iar primul semn al imperfecțiunii ca senzație de valoare este chiar faptul că persoana în cauză este tratată ca și cum nu ar avea sex. Nu este bărbat sau femeie, băiat sau fată, pur și simplu este cu „dizabilitate” sau cu „deficiență”.

În ciuda revoluției sexuale începute în anii cincizeci-șaizeci, numai în anii optzeci au recunoscut că și omul cu dizabilități este ființă sexuală. Prezența nevoilor sexuale este caracteristică fiecărui om, este elementul de bază al existenței fiecărui om, însă de cele mai multe ori în cazul femeilor și bărbaților cu dizabilități se pierde. Poate nu se pierde pur și simplu, mai degrabă atât părinții cât și opinia publică și specialiștii - din comoditate?, din neștiință?, din indiferență?, din autoapărare? – neagă, o privesc ca inexistentă. Este mai ușor să-l concepi pe omul cu dizabilități ca pe unul care necesită doar îngrijire sau cel mult o atingere vindecătoare, decât pe unul care are sentimente și dorințe ca oricare altul.

„Nu este tocmai bine dacă trebuie să te confrunți cu părinții. Când a plecat cavalerul atunci s-au certat cu mine (părinții), că nu sunt normală, ce vreau, doar nu-mi închipui că i-aș trebui unui bărbat. Cu alte cuvinte, s-au împotrivit și au fost incapabili să accepte că și eu pot avea partener, și eu pot fi iubită, poate mă putea lua și de soție.”

„Părinții m-au educat foarte sever. Pentru că am fost cu dizabilitate locomotorie, nu și-au putut închipui să fac cunoștință cu cineva, să fiu îndrăgostită, eventual să umblu cu cineva, să trăiesc o viață sexuală, să am soț și copil. „Un om sănătos te ia doar din milă, doi paralizați ce-ar face împreună?” – îmi zicea tata dacă eventual s-a ivit această temă.

„În special din cauza grijii exagerate a mamei am rămas în afara multor activități. Nu am participat la excursiile clasei, nu am fost la petrecerile de casă, la discotecă.”

„Părinții mei l-au primit cu mult drag pe partenerul meu, dar s-au panicat la gândul de a avea copii. Nu fiindcă nu vroiau nepoți, ci pentru că se temeau pentru mine, trebuia să mă lupt cu ei ca să nu stea întotdeauna cineva pe capul meu.”

A GYERMEK SZEXUALITÁSA ÉS A CSALÁD

Veleszületett vagy kora gyermekkorban kialakuló fogyatékosági formákban a szülők alig ismerik el a gyermek szexualitását, nemhogy segítenék annak kibontakozását. A későbbi visszatástól való megóvás érdekében, úgymond a gyermek védelmében, igen szűkmarkúan bánnak a fent említett, átlagos körülmények között szabadon áramló információkkal.

Nemcsak agyonhallgatják a szexualitással kapcsolatos témákat, hanem ösztönösen fékezik is az ilyen jellegű, hétköznapi családi interakciókat, s így a gyermek szinte soha nem kerül olyan helyzetekbe, amelyekben a szexualitással kapcsolatos normális ingereknek lenne kitéve. Nem vagy csak igen ritkán találkozók olyan felnőtt viselkedéssel, amely benne is elismerné a fejlődő szexualitást.

Sérült gyermek esetében azonban gyakorlati ennek éppen az ellenkezője tapasztalható: nem elég, hogy gyakorlati okok miatt kimarad a normál körülmények között az élet kínálta, a nem-béli szerepek erősítésére, tudatosítására szolgáló sok apró lehetőség, az egészségügyi és egyéb terápiákra összpontosuló figyelem gyakran nem hagy teret egyéb, a sérültséggel nem szorosan összefüggő szempont figyelembevételére sem. Egyik legfeltűnőbb a játék területe. Ma, amikor a hagyományosan fiús, illetőleg lányos játékok használata már nem annyira szigorúan nemhez kötött, még mindig érdemes megnézni egy óvodában, hogy kik főzőcskéznek, és kik játszanak autóversenyt. Az egyértelmű, nemhez kötődő játékpreferenciák ellenére sérült gyermek esetében a játéktárgyak vásárlása sokkal inkább a terápiás és fejlesztési szempontok, mintsem a gyermek neme vagy személyisége alapján történik. Az öltözködés és a hajviselet megválasztásakor is egyértelműen a gyakorlati, kényelmi szempontok kerülnek előtérbe: egyszerűen ráadható-levehető, olcsó, jól mosható ruhadarabok, s nem az archoz igazodó, hanem a célszerűséget szem előtt tartó frizura. Rendszerint cseppet sem törekszenek a fiús vagy lányos jelleg kidomborítására, mintha a társadalom elvárásait a gyermek felé közvetítő család nem tartaná fontosnak a fejezet elején említett, normál esetben éppen a társadalom által megkövetelt nem-béli különbségtételt.

SEXUALITATEA COPILULUI SI FAMILIA

În formele dizabilității înăscute sau formate în copilăria timpurie părinții abia recunosc sexualitatea copilului, nu ca să-l ajute în desfășurarea ei. În interesul de a-l proteja de respingerile ulterioare, am putea zice pentru protejarea copilului sunt foarte zgârciți cu informațiile care în condițiile generale circulă liber.

Nu numai că evită temele legate de sexualitate, ci instinctiv frânează interacțiunile familiale zilnice cu acest caracter, astfel copilul poate niciodată nu ajunge în situații în care ar putea fi expus unor stimulente normale legate de sexualitate. Nu sau foarte rar se întâlnește cu un comportament de adult, care ar recunoaște și în el sexualitatea care evoluează.

În cazul copilului cu dizabilități de multe ori se constată tocmai contrariul: nu este de ajuns că din cauze practice se omit multe posibilități mărunte care servesc la întărirea, conștientizarea rolurilor de sex oferite de viață în condiții normale, atenția care se concentrează la terapiile de sănătate și de altă natură de multe ori nu lasă teren nici la observarea altor puncte de vedere mai puțin legate de dizabilitate. Este bătător la ochi domeniul jocului. Astăzi, când folosirea jucăriilor tradițional băiețești, sau de fete nu mai este atât de strict legată de sex, totuși merită să ne uităm în grădiniță, cine gătește și cine se joacă cu mașinuțele. În ciuda preferințelor de jucării legate de sex, în cazul copilului cu dizabilități procurarea obiectelor de jucărie se face mai degrabă după criterii de terapie și dezvoltare, potrivit sexului sau personalității copilului. Și la alegerea îmbrăcăminții și a coafurii fără echivoc au întâietate puncte de vedere practice și de comoditate: obiecte de îmbrăcămintă ușor de îmbrăcat – dezbrăcat, ieftine, ușor de spălat, coafură care nu se potrivește cu fața ci este practică. De obicei nu se străduiesc nici un pic să scoată în evidență caracterul masculin sau feminin, de parcă pentru familia care transmite așteptările societății către copil nu ar fi important a face diferență între sexe cerută tocmai de societate în condiții normale, așa cum am menționat la începutul capitolului.

A teljes szexuális tudatlanságot, tájékoztatatlanságot, a saját nemében való jártasság hiányát a gyermek magával viszi a későbbiekben is. Ha szerencséje van, s integrált körülmények között (is) találkozhat az épek közösségével (óvoda, iskola, klub, egyház, művelődési otthon, sportolási lehetőségek, egyesületek, alapítványok stb.), a társak mindig megérik e hiányt, és az egyéb hátrányok mellett ez is hozzájárul ahhoz, hogy az ilyen gyermekeket kevesebbre értékeljék maguknál, s ne tekintsék partnernek. E hiányt pedig nem tűri a társadalom. *A szexualitás ugyanis olyan, mint egy kettős tükör: a társadalom úgy értékeli az illetőt, ahogyan az saját magát, és az illető olyannak látja magát, mint amilyen képet a társadalom visszatükröz róla. S ebben a társadalom érzékeny és egyszersmind kíméletlen.*

Feltétlenül érdemes és kell is szót ejteni az érem másik oldaláról, arról, hogy többek között mely okok miatt nem képes sem a család magától értetődő egyszerűséggel viszonyulni a sérült ember szexualitásához. *Természetesen a család nem „gonoszából” fosztja meg a szexualitástól a gyermekét vagy a felnőttkorában megsérült családtagot.* Abban a gondozó személyben, aki székelés után lemosogatja a végbélnyílás környékét, cseréli a menstruációs betétet, beleegyegeti a hímvesszőt a vizeletgyűjtő kacsába, nem feltétlenül tudatosul, hogy, akárcsak őnála, ugyanezek a testrészek szexuális funkciókat is szolgálhatnak. Sőt a munkája lényegesen egyszerűbb, ha nem gondol erre. Úgy tűnik, a család számára azért könnyebb a „sem nem fiú – sem nem lány” helyzet, mert szinte összeegyeztethetetlen valakit nemmel bíró, szexuális lénynek tekinteni, ha közben csecsemőként kell gondozni. A fizikailag vagy szellemileg súlyosan sérült személy ellátási igényei ugyanis nem változnak a korral. Ahogy etették, pelenkázták, öltöztették, fésülgették kisbaba korában, ugyanerre az ellátásra van szüksége a későbbiekben is, s ugyan ki gondolna szexualitásra egy csecsemővel kapcsolatban.

Egy édesanya arra a szakemberi felvetésre, hogy tizenennyolc éves fia immár érett, felnőtt férfi, és szükséges lenne megtanítani a szexuális viselkedés bizonyos alapvető szabályaira, őszinte döbbenettel válaszolt:

În cele ce urmează, copilul duce cu el totală neștiință sexuală, dezorientare, lipsa priceperii în sexul propriu. Dacă are noroc și în condiții integrale se poate întâlni cu comunitatea acelora care sunt fără dizabilități (grădinița, școală, club, biserică, casa de cultură, posibilități de sport, asociații, fundații etc), colegii totdeauna simt această lipsă, și pe lângă alte dezavantaje și aceasta contribuie la faptul ca pe acești copii să-i prețuiască mai puțin, să nu-i privească drept potențiali parteneri. Această lipsă nu este acceptată de societate. *Căci sexualitatea este ca o oglindă dublă: societatea îl prețuiește pe individ cum se prețuiește el pe sine, și individul se vede pe sine așa, cum este chipul reflectat de societate despre el. Și această societate este sensibilă și totodată necruțătoare.*

Neapărat merită și trebuie să vorbim despre faptul că, printre altele, familia consideră de la sine înțeles cum este bine să se raporteze la sexualitatea omului cu dizabilități. *Firește familia nu din răutate își privează de sexualitate copilul sau pe membrul de familie adult care recent a devenit cu dizabilitate în urma unui accident.* Persoana îngrijitoare care după ce omul îngrijit de el a avut scaun, îl spală pe aceasta în jurul rectului, îi schimbă tampoanele menstruale, introduce penisul în rața colectoare de urină, nu realizează că, la fel ca la ea, aceste părți ale corpului pot deservi și funcții sexuale. Munca ei este chiar mai ușoară dacă nu se gândește la acesta. Se pare că pentru familie de aceea este mai ușoară situația nici fată, nici băiat pentru că aproape este incompatibil a privi pe cineva ca ființă care are sex și în același timp trebuie îngrijit ca pe un bebeluș. Căci necesitățile de îngrijire ale persoanelor cu o dizabilitate fizică sau psihică severă nu se schimbă cu vârsta. Așa cum au fost hrănite, îmbrăcate, pieptănate în vârsta copilăriei, de aceeași îngrijire au nevoie și mai târziu, și oare cine s-ar gândi la sexualitate în cazul unui bebeluș.

La problema pusă de un specialist unei mame că fiul ei de optsprezece ani este deja bărbat matur și ar fi necesar să i se învețe anumite reguli de bază ale comportamentului sexual, aceasta i-a răspuns cu uimire sinceră:

„De hisz nekem még mindig ugyanaz a cse-csemő, aki volt, ugyanazzal a tetra fürdőlepedővel is szárítgatom fürdés után, ugyanúgy hintőporozom esténként a hónalját, mint annak idején!”

A család túlvédő magatartásának más, sajnos gyakran reális gyökerei is lehetnek. Bizonyos szellemi vagy fizikai fogyatékoságok fokozottan kiszolgáltatottá teszik a sérült embert, s ezért a szülők olykor okkal féltik gyermeküket a szexuális zaklatástól s annak következményeitől.

AZOK, AKIK FELNŐTTKORBAN VESZÍTIK EL ÖNÁLLÓSÁGUKAT

Rendkívül nehézé válhat a család helyzete akkor is, ha korábban egészséges, normális szexuális életet élő ember veszíti el az önállóságát.

Huszonnyolc éves, kétgyermekes asszony férje koponyasérülést szenvedett. Ezt követően viselkedése, mozgása, beszéde súlyosan megváltozott, alig emlékeztetett korábbi önmagára. A feleség mondotta a kórtörténet felvételekor: „Az, hogy nehezen értjük a beszédét, nem olyan baj, mert régen se volt valami bőbeszédű, meg mindig motyogott is. Az se olyan nagy baj, hogy lassan mozog, mert inkább olyan nagy, mackós, lassú ember volt. Az már rossz, hogy a gyerek is jobban érti a televíziót, mint ő, hogy mindent elfelejt, néha engem se ismer meg. Rossz, hogy nekem kell befűzni a cipőjét, megborotválni, megtörölni az orrát, mert nem veszi észre, ha elcseppen, és amikor mindezek után azt akarja, hogy feküdjek le vele, hát azt végképp nem tudom hova tenni. Mert akkor most mi ő nekem, a férjem vagy a gyerekek?”

TÁRSADALMI ELŐÍTÉLETEK

A társadalomnak a „tökéletes” test – ami, nem elég hangsúlyozni, nem létező, hazug fantom – iránti rajongása azt az üzenetet közvetíti a sérült gyermek felé, hogy mint „tökéletlen” lény, soha nem lesz szexuálisan kíváncsi.

A sérültség és az akadályozott szexualitás közötti egyenlőséggel, szemben a „tökéletes emberek – tökéletes szex” hamis modelljével, már csak azért sem igaz, mert a népességnek statisztikailag is jelentős része, fizikailag és szellemileg épnek tartott emberek milliói küszködnek szexuális nehézségekkel.

„Dar pentru mine el este același bebeluș care a fost, îl usuc cu același prosop de tetra după băiță, la fel îl pudrez la subsuoară seara, ca pe vremuri!”

Atitudinea mult prea protectoare a familiei din păcate deseori poate avea și alte rădăcini. Anumite defecte psihice și fizice îl fac accentuat vulnerabil pe omul cu dizabilități, și de aceea părinții au motiv să-și ferească copilul de hărțuire sexuală și de urmările acesteia.

CEI CARE ÎȘI PIERD INDEPENDENȚA LA MATURITATE

Poate deveni deosebit de grea situația familiei și atunci când își pierde independența un om care înainte a avut o viață sexuală sănătoasă, normală.

Soțul unei femei de douăzeci și opt de ani, cu doi copii a suferit un accident cranian. În urma acestuia comportamentul, mișcările, vorbirea s-au schimbat grav, abia își amintește de el însuși de dinainte. Soția lui a declarat la înregistrarea istoriei bolii: „Că îi înțelegem mai greu spusele, nu-i nimic, nici în trecut nu era prea vorbăreț, se și bâlbâia totdeauna. Nici că se mișcă mai încet nu-i așa necaz mare, pentru că mai degrabă era ca un mare ursuleț, un om cu mișcare lentă. Este însă rău că și copilul înțelege mai bine televizorul ca el, că uită tot, câteodată nici pe mine nu mă recunoaște. E rău că eu trebuie să-i leg șireturile, să-l bărbieresc, să-i șterg nasul pentru că nu simte dacă îi curge și când după toate acestea vrea să mă culc cu el, asta nicicum nu pot să înțeleg. Atunci acum el ce este pentru mine – soțul sau copilul meu?”

PREJUDECĂȚI SOCIALE

Preferința societății pentru corpul perfect – care nu putem să accentuăm îndeajuns, că este o fantomă inexistentă, mincinoasă – transmite către copilul cu dizabilități, că el este o ființă imperfectă, niciodată nu va fi de dorit sexual.

Semnul de egalitate între dizabilitate și sexualitate împiedică, în opoziție cu modelul fals de oameni perfecți – sex perfect, nu este adevărat, pentru că statistic o parte importantă a populației, milioane de oameni considerate sănătoase fizic și psihic se luptă cu greutăți sexuale.

Elég, ha a gátlásos fiatal emberekre, az idősebb korosztályra, a súlyosan elhízottakra, a terhességük előrehaladottabb fázisában lévő állapotos nőkre gondolunk, vagy egyszerűen csak arra, hogy mindenkinek vannak olyan vonásai, amelyek nem a legvonzóbbak a partnere számára. A szexualitás érzékeny terület, szinte senki nem beszél szívesen az átélt nehézségeiről.

A szexualitással kapcsolatos problémák tehát éppen olyan gyakoriak, mint a bármely más területen, egyéb szerveink normális fiziológiás működése során tapasztalható, megoldható és megoldandó nehézségek. Nincs „tökéletes” szex, és nincs „ideális” szex. Emberek vannak, egyéni adottságokkal, egyéni vágyakkal és egyéni megvalósítási lehetőségekkel.

A pozitív énkép előfeltétele a némi önismeret birtokában kialakított reális, jó önértékelés, a saját „értékességbe” vetett hit, annak a biztos tudása, hogy valaki méltó és alkalmas más emberek figyelmére, türelmére, szeretetére, szerelmére. Ezt az énképet az ember a szocializáció során alakítja ki önmagáról, mindabból a számos verbális és nem verbális üzenetmozaikból, amellyel szülei, nevelői, társai értékelik és tükrözik jelenlétét, cselekedeteit, megnyilvánulásait. Akinek azt sugallja a környezete, hogy izgalmas, érdekes, vonzó ember, akivel jó lenni, annak könnyen megalapozódik a pozitív, ellenkező esetben pedig a negatív énképe. Szégyellni való, emberek között nemkívánatos személynek fogja tartani magát az, aki elé mindig negatív tükröt tartanak: „Veled csak a baj van; nem jó veled menni sehova, mert kellemetlen, hogy az emberek megbámulnak; nem érdekes, hogy milyen ruhát viselsz, a lényegyet úgysem takarja el.” Ugyanilyen értéktelennek fogja tekinteni magát az is, aki semmit nem hall önmagáról: a néma üzenetnek az az olvasata is rombol, hogy „rólad csak hallgatni érdemes”, és az is, hogy „rólad nem érdemes beszélni”.

Mivel a család is, a társadalom is fukarkodik a pozitív visszajelzésekkel, a sérült embernek gyakran nehezére esik saját személyének az elfogadása. Igaz, a mi kultúránkban az egészségeseket sem dicsérik, a gyermeket azért nem, nehogy „elrontsák”, a felnőtt pedig el is szégyellné magát, ha csak úgy dicsérgetnék. Normál körülmények között azonban ezt a hiányt bőségesen kiegyenlíti a természetesen adódó, apróbb-nagyobb napi sikerek és örömek.

Este de ajuns dacă ne gândim la oameni tineri complexați, la cei mai în vârstă, la cei supraponderali, la femeii gravide care se află într-o fază înaintată a sarcinii, sau pur și simplu la faptul că fiecare are trăsături care nu sunt prea atractive pentru partener. Sexualitatea este un teren sensibil, aproape nimeni nu vorbește cu plăcere despre greutățile trăite.

Problemele legate de sexualitate sunt la fel de frecvente, ca greutățile observabile, rezolvabile și de rezolvat în cadrul funcționării fiziologice normale ale altor organe. Suntem oameni, cu aptitudini proprii, cu dorințe proprii și cu posibilități de realizare proprii.

Condiția preliminară a chipului personal pozitiv este autopresimțirea reală, bună formată în contextul autocunoașterii, credința în valorile proprii, cunoașterea sigură că cineva este demn și apt de atenția, răbdarea, iubirea, dragostea altor oameni. Acest chip personal omul îl formează despre sine pe parcursul socializării și din acele mozaicuri de mesaje verbale și non-verbale cu care părinții, educatorii, colegii îi evaluează și îi reflectă prezența, activitățile, manifestările, căruia mediul îi sugerează că este un om emoționant, interesant, atractiv, cu care e bine să stai, aceluia i se construiește eul pozitiv, iar în caz contrar, cel negativ. Cel căruia i se pune în față totdeauna o oglindă negativă, se va considera o persoană demnă de rușine, o persoană non-grata între oameni: cu tine sunt numai probleme, nu e bine să merg cu tine nicăieri, pentru că este neplăcut că oamenii se holbează la tine, nu contează ce rochie porți, esențialul nicicum nu este acoperit. Tot așa de fără valoare se va considera și acela care nu aude nimic despre el însuși – și citirea mesajelor mute distruge, ca de exemplu: despre tine merită să tăcem, și despre tine nu merită să vorbim.

Pentru că și familia și societatea se zgârcesc cu semnalările pozitive, omului cu dizabilități îi cade greu să-și accepte propria dizabilitate. Este adevărat că în cultura noastră nu-i laudă nici pe cei sănătoși, pe copii ca să nu-i strice, iar cel adult s-ar rușina dacă ar fi laudat numai așa. Dar în condiții normale această lipsă este compensată de rezultatele zilnice și bucuriile mai mici sau mai mari ivite în mod natural.

Sérült ember esetében ezt a hiányzó, spon-tán megerősítést tudatosan kellene pótolni. S nem szükséges bonyolult stratégiákra gondol-ni, hiszen igen egyszerű, apró, mindennapi gesztusokkal is lehet olyan üzeneteket továbbí-tani, amelyek nem a hiányokat, a lehetetlensé-geket, hanem a pozitívumokat hangsúlyozzák.

A PÁRVÁLASZTÁS

Senkinek nem könnyű magához illő párt találnia, olyat, akit örömmel fogad a teste, a lelke, a szelleme és a családja. A konkrét lehe-tőségek mellett kellő nyitottság, fogékonyság, a sokat emlegetett, pozitív önértékelésen ala-puló önbizalom, némi bátorság és egy kevés szerencse is kell hozzá, hogy létrejöhessenek azok a találkozások, amelyek során felbuk-kanhat a várt partner.

Tovább nehezíti a jelen helyzetet a kér-déssel kapcsolatos általános információhiány. Amint azt már említettük, sem a család, sem a társadalom nem tartja szükségesnek, hogy a sérültséggel, fogyatékossgal felnövő ember-rel megosszon bizonyos, a szexualitásra és a párkapcsolatok természetére, a szokásostól el-térő vagy megváltozott élethelyzetére érvényes ismereteket. Lehet, hogy ez csupán a környezet tudáshiányának rovására írható. Bár gyanítha-tó, hogy ha csak attól volna, legalább lehetne őszintén beszélni e hiányról és annak megszü-nítési módjairól, a megfelelő könyvek, filmek, szakemberek és sorstársak igénybevételére buzdítva az érintetteket. Ám máig a hallgatás, a csend burkolja e „kényes” témákat, s mivel nincs kihez fordulni, marad a magányos gyöt-rődés, a gátlásokat szülő szorongás.

ELFOGADTATÁS A CSALÁDBAN

Ha sérült gyermek születik a családban, vagy a későbbi életkorban baleset vagy be-tegség következtében tartósan sérültté vá-lík egy családtag, a család automatikusan a megfelelő szakemberhez fordul a mozgás- és beszédfejlesztés, emésztési és ürítési kérdések, bőrápolás, látás-hallás, segédeszközök stb. ügyében, de a legritkább esetben fordul elő, hogy az illető szexuális fejlődése, nevelése vagy előző szexuális élete folytatási lehetősé-gei kapcsán folyamodjanak tanácsért.

În cazul oamenilor cu dizabilități această întărire spontană ar trebui completată în mod conștient. Și n-ar trebui să ne gândim la stra-tegii complicate, căci și cu gesturi de toate zilele, foarte simple, mărunte se pot trimite mesaje care accentuează nu lipsurile, imposi-bilitățile, ci calitățile pozitive.

ALEGerea PARTENERULUI

Nimănui nu-i este ușor să-și găsească pere-chea potrivită care este acceptată cu bucurie de trupul, sufletul, spiritul și familia lui. Pe lângă posibilitățile concrete este nevoie de deschi-dere potrivită, de receptivitate, de încrederea în sine bazată pe potrivire de sine, atât de mult pomenită. Puțin curaj și puțin noroc ca să poa-tă avea loc acele întâlniri pe parcursul cărora ar putea apăra partenerul așteptat.

Îngreunează situația lipsa generală de infor-mații legate de această temă. După cum am mai amintit, nici familia, nici societatea nu conside-ră necesar ca să împartă cu omul care crește cu diferite leziuni anumite cunoștințe valabile pen-tru sexualitate și natura relației de cuplu, pentru situația lui de viață diferită de cea obișnuită sau schimbată. Probabil că aceasta se poate pune pe seama lipsei de cunoștințe a societății încon-jurătoare. Deși se bănuiește că dacă ar fi vorba numai de aceasta, s-ar putea discuta sincer de această lipsă și de modurile de a o îndepărta în-demnându-i pe cei în cauză: să facă apel la cărți corespunzătoare, filme, specialiști și la semen-i. Dar până astăzi, această temă dificilă este învă-luită de tăcere, de liniște, și pentru că nu este la cine să apelezi rămâne frământarea solitară, anxietatea care naște inhibiție.

ACCEPTAREA ÎN FAMILIE

Dacă în familie se naște un copil cu diza-bilitate, sau mai târziu în urma unui accident sau a unei boli un membru de familie devine om cu dizabilitate permanentă, automat fa-milia se adresează specialistului privind dez-voltarea mișcării și a vorbirii, probleme de digestie și evacuare, vedere-auz, instrumente ajutătoare etc, dar se întâmplă foarte rar să ceară sfaturi privind dezvoltarea, educarea sexuală a bolnavului sau posibilitățile de con-tinuare a vieții sexuale de dinainte.

Bármilyen liberális, nyitott és humánus is a szexualitással kapcsolatos értékrendjük, akkor is a szakembernek kell az első, bátorító lépést megtennie a megfelelő információk biztosításával, hiszen a sérültséggel kapcsolatos problémákra senki sincs felkészülve, azokra rendszerint senkit nem szocializálnak előző tapasztalatai.

A család felkészítésének és segítésének első lépése annak az alaptételnek az elfogadtatása, hogy a sérültséggel, fogyatékossgal élő családtag éppen olyan nemmel bír, szexuális lény, mint minden ember. Természetesnek kell venni bontakozó szexualitását éppen úgy, mint későbbi életkorban felnőtt, érett szexuális vágyait, megnyilvánulásait.

S nem olyan bonyolult, amit tenniük kell: fiút, illetőleg lányt kell nevelniük, nem „egy sérültet”, s férfi, illetőleg női családtagjukhoz kell viszonyulniuk, úgy, ahogy az adott család más tagjaihoz szokás. A hangsúly éppen az azonosságon van. Azért, mert valaki valamely fogyatékossgal él, nem vonatkozhatnak rá a család közös értékrendjétől eltérő szabályok, hiszen, speciális szükségletei tiszteletben tartásával, a családnak ő is csak egy tagja. Ami szabad és természetes a többi családtagnak, hacsak nem a testi épségét vagy az egészséget veszélyezteti, annak az ő számára is megengedettnek kell lennie.

A SZERELEM EGY CSODA, ÉLNI KELL!

A szerelem csodája nem kötött sem életkorhoz, sem testi vagy szellemi állapothoz. Mindenkit mindenkoron megérinhet, s természetyszerűen ébred talaján a szinte leküzdhetetlen vonzás, a fizikai vágy.

Egy fogyatékossgal élő ember szexualitásának kibontakozását sok olyan nehézség gátolja, amelyek leküzdéséhez csak biztos érzelmi kapocs nyújthat elegendő bátorságot. Ezért hangsúlyozza a legtöbb szerző (pl. Fejes 1998), hogy a szexuális együttlétre való előkészület az érzelmi felkészüléssel kezdődik: ha valaki kész arra, hogy szeressen, adjon és befogadjon, akkor kész a szexuális életre is.

Ha nincs érzelmi kötésen alapuló bizalom, hiába tanítja bárki, hogy létezésünk ezen egyik legfontosabb területéről beszélni nem szégyellni való.

Oricât de liberal, deschis și uman este ordinea de valoare legată de sexualitate, specialistul trebuie să facă primul pas încurajator prin asigurarea informațiilor potrivite, căci nimeni nu este pregătit pentru problemele legate de dizabilitate, experiențe precedente de obicei nu intră în aria unor discuții sociale.

Primul pas în pregătirea și ajutarea familiei este de a face să accepte teza de bază, potrivit căreia membrul de familie cu dizabilitate este o ființă sexuală ca oricare om. Apariția sexualității trebuie luată firesc tot așa ca în perioada următoare de viață dorințele, manifestările sexuale mature.

Și nu este atât de complicat ceea ce trebuie să facă: trebuie să crească un băiat, respectiv o fată, nu o persoană cu dizabilitate, și trebuie să aibă o relație cu membrul de familie bărbat sau femeie, cum au de obicei cu ceilalți membri de familie. Accentul este pus tocmai pe identitate. Pentru că cineva trăiește cu o oarecare dizabilitate nu înseamnă că trăiește după reguli diferite față de valorile comune ale familiei, deoarece cu toate nevoile speciale este și el un membru al familiei. Ceea ce este permis și natural pentru ceilalți membri ai familiei, dacă nu-i pune în pericol integritatea corporală sau sănătatea, trebuie să fie permis și lui.

DRAGOSTEA ESTE O MINUNE, TREBUIE S-O TRĂIEȘTI!

Minunea dragostei nu este legată nici de vârstă, nici de starea trupească sau intelectuală. Poate atinge pe oricine, oricând și pe tărâmul ei se naște în mod firesc atracția invincibilă, dorința fizică.

Dezvoltarea sexualității unui om cu dizabilități este împiedicată de greutatea la învingerea căroră numai o relație sentimentală sigură poate da destul curaj. De aceea accentuează cei mai mulți autori (Fejes 1998) că pregătirea pentru coexistența sexuală începe cu pregătirea sentimentală: dacă cineva este gata să iubească, să dea și să accepte, atunci este gata și pentru viața sexuală.

Dacă nu există încredere bazată pe legătură sentimentală, degeaba ne învață oricine, că nu trebuie să ne fie rușine să vorbim despre unul dintre cele mai importante aspecte al existenței noastre.

Az egymás iránti érzelem az alapja annak is, hogy valaki önmagán kívül képes legyen figyelni a partnerére. Ha valaki érzékeny és nyitott a partner igényeire, s érzelmileg fontos a számára a személy, nem számítanak a nehezen érthető szavak, a mozdulatok korlátai, az érzékszervek elveszett működéséből adódó hiányok, az eltorzult arc, mert egyszerűen más lesz a mérce, máshová helyeződnek a súlypontok.

Rendkívül fontos az együttlétek minősége, egymás tiszteletben tartása és valamennyi belső és külső lehetőség kreatív kihasználása, s ebbe beletartoznak a kellemes, kulturált, kényelmes, az intimitást megengedő körülmények megteremtésére tett erőfeszítések is (Fejes 1998). *Igen lényeges tanács az is, hogy sem sietni nem kell, sem pedig a partnert vagy a helyzetet siettetni: lehetőségeket kell adni önmaguknak, a partnernek, a helyzetnek, az adott aktusformának. Van idő. Ha nem ma, akkor holnap vagy holnapután, ha nem így, akkor másképpen, ha nem itt, akkor máshol, s ha vele semmiképpen nem, akkor tán másvalakivel, máskor.*

Sentimentul reciproc este baza faptului că cineva în afară de sine să fie capabil, să fie atent la partenerul lui. Dacă cineva este sensibil și deschis la preferințele partenerului, și din punct de vedere sentimental este importantă pentru el aceea persoană, nu contează cuvintele greu inteligibile, barierele mișcărilor, lipsurile provocate de funcționarea pierdută a organelor senzitive, față desfigurată, pentru că pur și simplu alta este măsura, centrele de greutate se vor situa în altă parte.

Este deosebit de importantă calitatea co-existenței, stima reciprocă, exploatarea creativă a tuturor posibilităților interne și externe, și aici intră și eforturile depuse pentru crearea împrejurimilor plăcute, civilizate, comode, care permit intimitatea. (Fejes 1998). *Este un sfat esențial, că nu trebuie să ne grăbim, nici partenerul, sau ocazia nu trebuie grăbită: trebuie să ne dăm șansa nouă, partenerului, situației, atmosferei date. Avem timp. Dacă nu azi, atunci mâine sau poimâine, dacă nu așa, atunci altfel, dacă nu aici, atunci altundeva, și dacă nicicum cu el, atunci cu altcineva altă dată.*

Traducere din limba maghiară de Réti Ilona

Felhasznált irodalom/Bibliografie:

A Taigetosztól az esélyegyenlőségig, Kálmán Zsófia, Könczei György (2002)

Testi sérültek szexualitása, Dr. Fejes András

Összeállította/Intocmit de:

Csata Éva

Esettanulmány

Minden fogyatékkal élő személynek meg kell vívnia a saját harcait.

Szembe kell nézzenek a betegségükkel és az ezzel járó korlátaikkal és mindezt úgy, hogy még a mások által is eléjük görgetett különböző akadályokat és előítéleteket is legyőzzék. Pedig ők is ugyanarra vágynak: megértésre, szeretetre, elfogadásra, boldogságra, családra és teljes életre. Néha ezeket a megértéseket és elfogadásokat még a hozzájuk legközelebb álló családtagoktól és személyektől sem kapják meg.

Studiu de caz

Fiecare persoană cu dizabilități trebuie să ducă propriile lupte.

Să se confrunte cu bolile ei și cu barierele provocate de acestea în așa fel încât să învingă și prejudecățile și diferitele bariere ridicate de alții în fața lor. Căci și ei doresc același lucru: înțelegere, iubire, acceptare, fericire, familie și viață deplină. Câteodată aceste înțelegeri și acceptări nu le primesc nici din partea celor mai apropiați membri de familie și a altor persoane apropiate.

Ilyenkor okkal merülhet fel bennük a kérdés, hogy „kik, ha ők nem?”

Vegyük például Zoét: ő egy fiatal fizikailag fogyatékkal élő nő. Édesanyja egyedül nevelte őt és a két testvérét. Gyakran dolgozott éjszaka is. Nagy szigorral próbálta nevelni a gyerekeit, igyekezett a házban tartani őket, nem engedte, hogy barátokat hívjanak haza. Ezek a szigorúságok leginkább Zoét korlátozták, hiába volt lázadózó úgy a sorsa, mint a szigorú szabályok ellen. A betegsége felkavarta a hormonális világát, nagyon fiatalon már teljesen felnőtt lett. 9 évesen már a mellei ki voltak fejlődve és a menstruációja is megjött. Mivel az édesanyja úgy gondolkodott, hogy ő fogyatékkal élő így semmi felvilágosítást nem adott sem a felnőtté válásról, sem a szexről, mintha ezek őt teljesen elkerülnék és még kérdések szintjén sem foglalkoztathatnák. Zoé a benne felmerülő kérdésekre a nagyobb barátaitól és ismerőseitől kapta meg a választ, de mindent nagyon fiatalon ki is próbált: 9 évesen csattant el az első csókja (még most is emlékszik a fiúra és arra is, hogy milyen volt) és 13 évesen elveszítette a szüzességét. Ámbár szörnyen gátlásos volt, mégis innentől kezdve rendszeressé vált a szex az életében, bizonyos feltételek mellett pl. legyen sötét a szobában. Szinte soha nem védekezett, pedig tisztában volt ennek mindenféle lehetséges következményével, de ez őt nem zavarta, nem érdekelte, hogy mi lesz vele. A kisebbségi komplexusait azzal próbálta oldani, hogy akit kiszemelt, és aki megtetszett neki, azokat mind elcsábította egy kaland erejéig.

A gátlásait akkor sikerült legyőznie és azóta él harmóniában önmagával, amióta huszonevesen egy pszichológia könyvet kezdett olvasni arról, hogy hogyan fogadja el önmagát testétől-lelkétől. Ez a könyv egy mérföldkő volt az életében.

27 évesen lett először szerelmes. Egész addig soha nem tapasztalta meg, hogy milyen szeretkezni, milyen az igazi gyönyör és milyen a szerelmi bánat, hiszen a párja 4 hónap után kijelentette, hogy ő mégsem tudja elképzelni az életét egy fogyatékkal élővel. Ettől a pillanattól kezdve történt benne egy változás, érzelemmentesen nem ment bele többet kalandokba.

În astfel de cazuri întrebarea lor: ”cine, dacă nu ei?” este justificată.

S-o luăm de exemplu pe Zoe: ea este o tânără cu dizabilitate fizică. Mama ei i-a crescut singură pe ea și pe cei doi frați. De multe ori a lucrat și noaptea. A încercat să-i educe cu severitate pe copii, s-a străduit să-i țină în casă, nu le-a permis să-și cheme prietenii acasă. Aceste severități au restrâns-o mai mult pe Zoe, care degeaba era rebelă atât împotriva sorții cât și a regulilor severe. Boala i-a tulburat viața hormonală, foarte devreme a devenit în totalitate adultă. La 9 ani avea deja sânii dezvoltati și i-a venit și menstruația. Pentru că mama ei s-a gândit că ea este o persoană cu dizabilitate, nu i-a dat informații nici despre starea de adult, nici despre sex, parcă acestea ar ocoli-o pe ea și nu ar preocupa-o. Zoe s-a informat de la prietenii și cunoștințele sale mai mari, dar toate le-a și încercat de foarte tânără: la 9 ani a primit primul sărut (și acum își aduce aminte de acel băiat, și de cum a fost) și la 13 ani și-a pierdut virginitatea. Deși era dominată de inhibiție, totuși din acest moment sexul în viața ei a devenit o regularitate, în anumite condiții, de ex. să fie întuneric în cameră. Aproape niciodată nu s-a protejat, cu toate că era conștientă de toate urmările posibile ale acestuia, dar pe ea nu a deranjat-o, nu a interesat-o ce se va întâmpla cu ea. Complexele de inferioritate a încercat să le soluționeze în așa fel încât dacă a fost interesată de cineva și i-a plăcut, pe acela l-a ademenit până la o aventură.

A reușit să-și învingă inhibițiile și de atunci trăiește în armonie cu sine de când după 20 de ani a început să citească o carte de psihologie despre faptul cum să se accepte trup și suflet. Această carte a însemnat o piatră de hotar în viața ei.

La 27 de ani s-a îndrăgostit prima dată. Până atunci niciodată n-a realizat cum e să faci dragoste, cum e plăcerea adevărată și cum e suferința din dragoste, căci perechea ei i-a spus după 4 luni, că nu-și poate imagina viața cu o persoană cu dizabilitate. Din această clipă s-a produs o schimbare în ea, fără sentimente nu a intrat în nicio aventură.

27 évesen tudta meg az édesanyja, hogy ő aktív szexuális életet él. Attól kezdve jár rendszeres nőgyógyászati kivizsgálásokra, de a védekezést ma sem alkalmazza a szexuális együttléte során. Nem sokkal később egy ciszta miatt ki kellett operálni egy petefészkét. Ekkor egy világ omlott össze benne. De megismerkedett egy fiúval, szoros barátság alakult ki köztük, nagyon megszerette és elmélyítették a kapcsolatukat. A fiú eleinte szégyellte őt, de aztán szép lassan kialakult a dolog.

Zoé érezte, hogy ez a kapcsolat nem fog működni, de ő volt a legboldogabb, amikor megtudta, hogy mindenképpen teherbe esett és életet adhat egy kislánynak, hisz így megmarad egy darabka a szerelmükből, a szerelmük gyümölcse, amire csodaként tekintettek, annak ellenére, hogy Zoénak ki volt már operálva a petefészek.

Zoé édesanyja a kis unoka érkezését csak akkor tudta elfogadni, amikor kiderült, hogy makkegészséges és gyönyörű szép. Azóta mindenben támogatja a lányát, és ott segít, ahol tud. A gyerek érkezése után az apuka és anyuka útjai külön váltak, de szoros kapcsolatban vannak, hisz egy gyereknek mindkét szülőjére szüksége van.

A gyerek születése után Zoé még jobban megválogatja, hogy kivel mélyíti el a viszonyát, kit enged magához közel, nem akarja, hogy a gyereknek bármilyen bántódása legyen. A múltját nem bánta meg, és nem szégyelli, de azóta megváltozott ő is, az élete is és a szokásai is. Most már borultak a fontossági sorrendek. Megkapta, amire vágyott, a korlátaihoz képest önálló, van egy lánya, akit mindennél jobban szeret, és boldog, hogy mindezt elérte és bizonyíthatott önmagának, az édesanyjának és a világnak. Ezért nagyon hálás az Istennek, hogy elég erőt kapott mindehhez.

Sajnos, nem minden történetnek sikeres és boldog a vége, de hinni kell, küzdeni, teljes szívvel szeretni. Aki meg sem próbálja, az esélyt sem ad önmagának a beteljesülésre. A legfontosabb, hogy mi fogadjuk el a helyzetet, amin nem tudunk változtatni és abból, amink van, hozzuk ki a maximumot!

Când a împlinit 27 de ani, mama ei a aflat că fiica ei duce o viață sexuală activă. De atunci umblă regulat la controale ginecologice, dar nici acum nu se protejează în timpul contactelor sexuale. Nu cu mult în urmă din cauza unui chist i-a fost extirpat un ovar. Atunci o lume s-a dărâmat în ea. A făcut cunoștință cu un băiat, s-a creat o prietenie strânsă între ei, l-a îndrăgit mult și au adâncit relația lor. Băiatului i-a fost rușine la început în fața altora de ea, dar după aceea lucrurile s-au așezat.

Zoe a simțit că această relație nu va funcționa, dar ea a fost cea mai fericită, când a aflat că în ciuda tuturor a devenit însărcinată și va putea da naștere unei fete, astfel îi rămâne o bucatică din dragostea lor, rodul dragostei, la care se uitau ca la o minune, chiar dacă Zoe a avut ovarul extirpat.

Mama lui Zoe doar atunci a putut accepta sosirea nepoțiței când s-a aflat că aceasta este sănătoasă tun și nemaipomenit de frumoasă. De atunci își sprijină fiica în toate și o ajută cât poate. După sosirea copilului drumurile părinților s-au despărțit, dar au o relație strânsă, pentru că copilul are nevoie de ambii părinți.

După nașterea copilului Zoe alege mai bine cu cine își aprofundează relația, pe cine lasă să se apropie de ea, nu vrea ca copilul să sufere. Nu îi pare rău de trecut și nu se rușinează de el, dar de atunci s-a schimbat și ea, și viața și obiceiurile ei. Acum sau schimbă prioritățile. A primit ce și-a dorit, în ciuda barierelor independente, are o fată pe care o iubește mai presus de toate, și e fericită că a realizat toate acestea și a putut dovedi sieși, mamei și lumii că orice se poate. Este foarte recunoscătoare lui Dumnezeu că a primit destulă forță pentru aceste realizări.

Din păcate nu orice întâmplare are sfârșitul bun și fericit, dar trebuie să credem, să luptăm, să iubim din toată inima. Cine nici nu încearcă acela nici nu-și dă o șansă pentru împlinire. Cel mai important este să acceptăm situația care nu poate fi schimbată și din ce avem, să scoatem maximumul.

Király Mónika

Király Mónika

Traducere din limba maghiară de Rêti Ilona

Az ember szexuális lény, de mindenek felett ISTEN GYERMEKE

*Nem tudjátok, hogy testetek a bennetek lakó
Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok? Nem
tudjátok, hogy nem vagytok a magatokéi? Nagy volt a
váltásádjátok! Dicsőítsétek meg tehát Istent
testetekben! (1Kor 6,19-20)*

A szexualitás önmagában véve sem jó, sem rossz. Adott. Ahogy az emberben a vágy is (libidó) a közösülés vagy magasabb szinten a gyermeknemzés, szeretet, összetartozás, szerelem, egyesülés iránt. A gondok sokkal inkább akkor kezdődnek, amikor az ember visszaél a benne lakó Krisztussal. Amikor bizonyítási vágyból, alacsony önértékelés igazolása, megerősítése gyanánt olyan kapcsolatokba keveredik, amelyek nem fejlesztik és megerősítik, hanem sokkal inkább rombolják és megbetegítik.

Abból az előfeltevésből kell kiindulnunk, hogy testünk a Szentlélek temploma. Ha a bennünk lakó Krisztust nem akarjuk bántani, akkor figyelünk kell testi, lelki és szellemi egészségünkre egyaránt. Ez azonban nem zárja ki a szerelem megélésének valóságát.

Hiszen szerelmet megélni, a vágyainkat megismerni és elfogadni, beengedni és magunkhoz édesgetni nem csak testi örömek megélését jelenti.

Rengeteg olyan szerelmi történet ismeretes előttünk a múltból, amely pontosan attól volt annyira csodálatos és hosszan tartó, mert nem a testiségen alapult. Hanem azon a lelki és szellemi egymásra hangolódáson és beteljesülésen, amely elhanyagolhatóvá tette a testi beteljesülés igényét.

A párkapcsolatnak, házasságnak, férfi és nő közötti kapcsolatnak valóban egyik alap pillére a szexualitás. De ez koránt sem jelenti azt, hogy e nélkül nincs beteljesült szerelem. Hiszen, ha az egyik fél képtelenné válik ennek a formának a megélésére, ez nem jelenti a kapcsolat végét.

Omul este ființă sexuală, dar mai presus de toate este COPILUL LUI DUMNEZEU

Sau nu știți că trupul vostru este templul
Duhului Sfânt care locuiește în voi și pe care îl aveți
de la Dumnezeu și că nu sunteți ai voștri? Căci ați fost
cumpărați cu un preț mare. Așadar, preamăriți-l pe
Dumnezeu în trupul vostru! (1Corinteni 6,19-20)

Sexualitatea în sine nu este nici bună, nici rea. Este dată. Precum dorința (libidoul) omului de împerechere sau la un nivel mai înalt de a concepe copii, de iubire, de a fi împreună, de dragoste, de unire. Problemele încep atunci când omul abuzează de Cristosul din sine. Când din dorința de a dovedi, pentru a justifica, a întări prețuirea de sine scăzută intră în relații care nu-l dezvoltă și nu-l întăresc, mai degrabă îl distrug și îl îmbolnăvesc.

Trebuie să pornim de la prezumpția, că corpul nostru este lăcașul Sfântului Duh. Dacă nu vrem să-l jignim pe Cristosul din noi, atunci trebuie să fim atenți la sănătatea noastră trupească, sufletească și spirituală deopotrivă. Dar aceasta nu exclude realitatea trăirii dragostei.

Căci a trăi dragostea, a cunoaște și a accepta dorințele noastre, a le lăsa să ne între în viață și să ne îndrăgească nu înseamnă numai trăirea bucuriilor trupești.

Sunt cunoscute nenumărate întâmplări amoroase din trecut care au fost atât de minunate și longevive tocmai pentru că nu s-au bazat pe pofte trupești, ci pe acele acorduri și împliniri sufletești și spirituale reciproce care au făcut neglijabile nevoia împlinirii trupești.

Într-adevăr sexualitatea este un pilon de bază al relației de cuplu, al căsătoriei, al relației dintre bărbat și femeie. Dar aceasta nu înseamnă că fără ea nu există dragoste împlinită. Căci dacă unul dintre părți devine incapabil pentru trăirea acestei forme, aceasta nu înseamnă sfârșitul relației.

Ezzel szemben, ha a kölcsönös tisztelet, szeretet, bizalom szűnik meg két ember között, az komoly hatással lehet a szexuális életre is. Könnyebben el tudom fogadni, és sokkal sikeresebben tudok találni más alternatívákat arra, hogy a testi vágyaimat más szinteken éljem meg, mint pótolni azt, ami nélkülözhetetlen – a szeretetet, bizalmat, tiszteletet.

A tisztaság erény.

Aki önmagát tiszteli – aki tisztában van azal, hogy felelős életéért, lelki egészségének megőrzéséért, az igyekszik állandóan készenlétben állni. Készenlétben azokkal a vágyakkal szemben – amelyek által gyógyulást keresve még nagyobb szenvedésnek teszi ki magát.

Hiszen ha sérülként vagy akár egészségesként nem vagyok erényeim öre, akkor nem csak a mások, de az önmagam szemében is elveszíthetem hitelességemet, illetve azt a tiszteletet, amely alapból kijár mindannyiunk számára.

Tehát, ha csak azért, hogy a világnak, a trendnek, a modern kor elvárásainak eleget tegyek – rákényszerítem magam valami természetellenesre – azzal nem jót, hanem csakis rosszat teszek.

Ajánlott hát akkor és úgy elkezdni teret adni fizikai igényeimnek és vágyaimnak, ha úgy saját magam, mint a másik fél tiszteletét, szeretetét és bizalmát élvezem. És ez a jól működő házasság előfeltétele.

Vannak olyanok is közöttünk, akik önként vállalt, vagy állapotukból adódóan lemondanak a testi örömről. Ez akkor pozitív, ha lemondás nem csak szenvedést, hanem örömet is okoz. Ha valóban sikerül egy olyan szintre emelni – amely nem csak a saját, hanem a körülötte élők épülésére is szolgál. Erre nem mindenki képes. Vannak akiket meghív erre az életformára, ételszentségre, opus dei-re Krisztus és van akiknek ajánlott párkapcsolatban élniük. Mindkettő szolgálat. Egyik sem több vagy kevesebb, mint a másik. Azonban mindkét esetben kitétel a tisztaság megőrzése. A bennünk lakó Krisztus tiszteletben tartása.

Ezáltal nem mentesülünk a nem megfelelő gondolatok alól, és nem kapunk védeltséget egész életünk idejére. De folyamatos imával megtalálhatjuk annak a módját, hogy a bennünk lévő energiákat, feszültségeket jó irányba tereljük és értelmet adjunk nekik.

În schimb dacă încetează respectul reciproc, iubirea, încrederea între doi oameni, aceasta are o influență serioasă și asupra vieții sexuale. Pot accepta mai ușor și pot găsi cu mai mult succes alternative pentru a-mi trăi dorințele truștești, decât să compensez ceea ce este indispensabil – iubirea, încrederea, stima.

Puritatea este virtute.

Cel care se stimează pe sine – este convins că este răspunzător pentru viața lui, pentru păstrarea sănătății sufletești, se străduiește să fie în permanență pregătit. Gata să înfrunte acele dorințe – prin care căutând vindecare se expune unor suferințe și mai mari.

Căci dacă fiind om cu dizabilități sau chiar sănătos nu sunt paznicul virtuților mele, atunci nu numai în ochii altora, dar și în ochii mei pot să-mi pierd autenticitatea, adică acea stimă care din oficiu ni se cuvine tuturor.

Dacă mă constrâng a face ceva nefiresc numai ca să corespund lumii, trendurilor, așteptărilor lumii moderne – cu aceea nu fac bine ci numai rău.

Este recomandat ca atunci și în așa fel să dau atenție pretențiilor și dorințelor mele dacă mă bucur de stima, iubirea și încrederea atât a mea cât și a partenerului. Și aceasta este condiția preliminară a căsătoriei funcționale.

Există printre noi oameni care benevol sau datorită stării lor renunță la bucuriile truștești. Acesta este un lucru pozitiv numai dacă renunțarea provoacă nu numai suferință, ci și bucurie. Dacă într-adevăr persoana reușește a se ridica la un nivel – care servește nu numai la edificarea proprie ci și a celor din jur. Nu toată lumea este capabilă de așa ceva. Există oameni care sunt chemați la această formă de viață, la opus dei de Cristos și sunt alții cărora le este recomandat să trăiască în relație de cuplu. Ambii servesc credința. Unul nu este mai mult sau mai puțin decât celălalt. Dar în ambele cazuri este necesară păstrarea purității. Stimarea lui Cristos existent în noi.

Prin aceasta nu suntem scutiți de gânduri nepotrivite și nu primim imunitate pentru toată viața. Dar prin rugăciune continuă putem găsi modalitatea ca energiile, tensiunile din noi să le direcționăm spre bine și să le dăm sens.

Ez mindannyiunk célja és elhivatottsága.

Legyünk házások vagy párkapcsolatban vagy anélkül, a fontos, hogy éljünk életszentségre törekedve. Célunk azonos. A szeretet örökérvényű törvénye:

Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, minden erődből és teljes elmédből; felebarátodat pedig, mint önmagadat. (Lk 10,27)

Ebben a két törvényben benne van múlt, jelen és jövő. Ahogyan mi is. Azokkal akiket nagyon, vagy akiket kevésbé szeretünk.

Simon Judit-Gyöngyi

Acesta este scopul și menirea noastră a tuturor.

Chiar dacă suntem căsătoriți sau în relație de cuplu sau fără partener, să trăim râvnind la viața sfântă. Scopul este identic. Legea veșnic valabilă a iubirii:

Să-l iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși! (Luca 10,27)

În aceste două legi intră trecutul, prezentul și viitorul. Precum și noi. Împreună cu cei pe care îi iubim mai mult sau mai puțin.

Simon Judit-Gyöngyi

Traducere din limba maghiară de Réti Ilona

Házasságunk sikere rajtunk áll avagy Szerelemről minden házaspárnak

BEVEZETŐ

Kezdjünk egy történettel.

Diogenész egy nap az utcasarkon állt, és nevelt, mint egy örült. – Min nevensz? – kérdezték a járókelők. –Látjátok azt a követ az utca közepén? Reggel óta, mióta itt vagyok, már tíz ember botlott meg benne, sőt némelyek meg is átkozták. De egy ember se vette a fáradságot, hogy elvegye onnan, hogy mások ne bukjanak fel benne.

Manapság sokan beszélnek arról, hogy sok házasság ér véget válással. Elbeszéljük és szörnyülködünk, hogy a rokonságban is, a baráti körünkben tudunk olyanokról, akik együtt vannak ugyan, de már rég elszürkült, kiürült a kapcsolatuk. Pszichológusok, lelkeszek foglalkoznak a szerelem nélküli házasságok tragikus következményeivel. „A feleségem nem ért meg engem” – halljuk sokszor. Máskor pedig így hangzik a panasz: „Már nem tudjuk szeretni egymást, ahogy régen.”

Reușita căsătoriei noastre depinde de noi adică Fiecărui cuplu despre dragoste

INTRODUCERE

Să începem cu o întâmplare.

Într-o zi Diogene stătea la un colț de stradă și râdea ca un nebun. – De ce râzi? – l-au întrebat trecătorii. –Vedeți piatra aceea în mijlocul străzii? De azi dimineață, de când sunt aici, s-au împiedicat deja zece oameni, unii au și înjurat-o. Dar nici unul nu s-a obosit s-o i-a de acolo, ca să nu se împiedice și alții.

În zilele de azi mulți vorbesc despre faptul că multe căsnicii se sfârșesc cu divorț. Povestim și ne îngrozim că și între rudele noastre, în cercul nostru de prieteni, care deși stau împreună, relația lor de mult a pălit, s-a golit. Psihologii, preoții se ocupă de consecințele tragice ale căsniciilor fără dragoste. „Soția nu mă înțelege” – auzim de multe ori. Iar altădată nemulțumirea sună astfel: ”Deja nu ne putem iubi ca în trecut.”

Lehetséges, hogy azért van így, mert kevesen vannak, akik veszik a fáradságot, és kellő időt és odafigyelést szentelnek házastársi kapcsolatuk, a szerelem lángjának felszítására?

Pedig annyira egyszerű belátni: a férj-feleség kapcsolatához három dologra van szükség. Kell hozzá egy férj, egy feleség és a kapcsolat. És nem csak a poén kedvéért mondom ezt. Lehetünk évek óta házasok, alapíthattunk családot, valóra válhattak álmaink, lett lakásunk, bebútoroztuk a lakást, szerelmünk, a házastársi létünk összekötő kapcsolat – ha kellőképpen nem ápoljuk a kapcsolatot – úgy hervad el, akárcsak egy virág. Az emberek általában azt hiszik, hogy a szerelmi kapcsolat serdülőkori sajátosság, vagy szenvedélyes kőjáték férfi és nő között, akik nem házasok.

A Teremtő gondolataiban született meg az emberek által ismert minden gyönyörűség természetes, egészséges és kielégítő formája.

A szerelem érzése és a szerelem gesztusai izgalmas, örömteli és maradandó beteljesülést nyújthatnak minden –hangsúlyozom– minden házaspárnak, és nem csupán néhány kiváltságos személynek. Igaz, hogy a szerelem ösztönösen feltörő erő, hogy az váratlanul és magától jön, hogy azt nem lehet erőltetni. De az is igaz, hogy a szerelmet akarni is lehet. Hogy a szerelem aktív erő, amit a saját akarattal irányíthatunk. Elegendő hozzá a szív nyitottsága és a lélek fiatalságának magatartása.

Szerelem megújul bennünk, ha ma elhatározzuk: a párom kedvében fogok járni. Oda-viszem a reggeli kávéját és szívből jövően azt mondom neki: „Szép jó reggelt, kedvesem...” Napközben fölhívom telefonon... Várom a munkahelye előtt... Viszek neki egy szál virágot... Megveszem a kedvenc csokiját... Meglepem este egyik kedvelt versével... Gyöngéden megérintem, akkor és úgy, amikor és ahogy ő szereti... És ha megkérdezi, miért teszem ezt, mi jött reám, csak ennyit mondok: Szeretlek! És szerelem újul bennünk mindennap, ha nem szerelmet akarunk kicsikarni házastársunktól, hanem mi figyelünk párunk legbensőbb rezdüléseire, arra, hogy mi zajlik benne, és milyen szükségletére tudnék én –önként, szabadon és szeretettel – igent mondani...

E posibil că lucrurile stau așa, pentru că sunt puțini care acordă timpul și atenția necesară relației lor de cuplu, menținerii flăcării dragostei?

Este atât de simplu a recunoaște că: pentru relația soț-soție sunt necesare trei lucruri. Un soț, o soție și relația dintre ei. Și spun acest lucru nu numai de dragul de a spune glume. Putem fi căsătoriți de mulți ani, am format o familie, ne-am realizat visele, avem casă, am mobilat-o, dar dragostea, relația de legătură a existenței noastre de cuplu, dacă nu este îngrijită corespunzător, această relație se ofilește ca o floare. De obicei oamenii cred că relația amoroasă este o caracteristică a adolescenței sau un joc de pasiune interactivă între bărbat și femeie care nu sunt căsătoriți.

În gândurile Creatorului au luat naștere formele sănătoase și satisfăcătoare ale tuturor plăcerilor cunoscute de oameni.

Sentimentul dragostei și gesturile specifice iubirii pot oferi împliniri emoționante și bucurii nepieritoare fiecărui – accentuez – fiecărui cuplu, și nu numai câtorva persoane privilegiate. Este adevărat că dragostea este o forță care apare instinctiv, neașteptat și de la sine, care nu poate fi forțată. Dar la fel de adevărat este că dragostea poate fi și dorită. Este o forță activă pe care o putem dirija cu propria noastră voință. Pentru aceasta este de ajuns o inimă primitoare și atitudinea tinerească a sufletului.

Dragostea se reînnoiește în noi dacă astăzi mă hotărâsc că îi voi face pe plac partenerului meu. Dimineața îi duc cafeaua și din inimă îi spun: ”O dimineață frumoasă scumpa mea...”. În timpul zilei o sun (la telefon)... O aștept în fața clădirii unde are locul de muncă... Îi duc o floare... Îi cumpăr ciocolata preferată... O surprind seara cu una dintre poeziile ei preferate... O ating delicat atunci și așa când și cum îi place ei. Și dacă mă întreabă, de ce fac acest lucru, ce m-a apucat, îi răspund numai atât: Te iubesc! Și dragostea se reînnoiește în noi zilnic, dacă nu constrângem partenerul la dragoste, ci noi suntem atenți la vibrațiile cele mai intime, la ce se pe trece în el, și la ce necesitate eu aș putea – benevol, liber și cu drag – spune da

Nemrég olvastam egy könyvet. Dave és Claudia Arp írták, címe „Ketten az úton”. A bevezetőből megtudjuk, hogy az Egyesült Államokban élő szerzőházaspár a hatvanon túli éveikben írta ezt a könyvet. Elmesélik, hogy mit éltek át a negyvenéves osztálytalálkozójukon. Idézem: „A találkozón meglepődtünk, hányan élnek az első házasságukban. A régi emlékek felelevenítése közben megfigyeltük, hogy néhány pár még mindig ugyanúgy szerelmes egymásba, ahogy annak idején, ugyanúgy ültek egymás mellett, ugyanúgy ölelték egymást és hogy boldog házasságot él. Másoknál kétségeink támadtak, hiszen egymásról és egymásnak mondott éles megjegyzéseik hallatán nemegyszer kényelmetlen érzésünk támadt. Mintha már nem is szívlelnék egymást, pedig még jól emlékeztünk, hogy milyen szerelmesek voltak egymásba. Így arra a következtetésre jutottunk: a szerelem érzése és mozdulatai nagyon sokáig elkísérnek bennünket, ha annak tüzet nem hagyjuk lankadni. Az is világossá vált számunkra, hogy nem szükséges harminc-negyven évvel fiatalabbak legyünk, hogy mélyen átéljük szerelmünket”.

Micsoda tanulságos sorok! Weöres Sándor verse jut eszembe: „A férfi – akár bölcs vagy csizmavarga – / a világot dolgokká széthabarja ... / Lehet kisember, lehet nagy-vezér, / alkot s rombol, de igazán nem él / csak akkor él, – vagy tán csak élni látszik – / ha nők szeméből rá élet sugárzik”.

HOGYAN KÉSZÜLJÜNK FEL A HÁZASSÁGRA?

A katolikus egyház családi élettel foglalkozó, Familiaris Consortio c. dokumentumában ez áll: „Az Egyháznak jobb és bőségebb házassági előkészítésről kell gondoskodnia, hogy amennyire lehetséges, elhárítsa azokat a nehézségeket, amelyek sok házaspárt terhelnek, s hogy egyre nagyobb számban jöhessenek létre boldog házasságok.” (Familiaris Consortio, N.66).

Egy alkalommal felkértek, hogy –munkatársaimmal– tartsak előadást és foglalkozást tizenkettedikeseknek a következő témában: Hogyan válasszunk társat?

Nu de curând am citit o carte. A fost scrisă de Dave și Claudia Arp, cu titlul: ”Doi pe drum”. Din introducere aflăm că soții care trăiesc în SUA au scris această carte după ce au trecut de 60 de ani. Povestesc ce sentimente au trăit cu ocazia întâlnirii de 40 ani de la terminarea școlii. Citez: ”La întâlnire am fost surprinși, câți dintre ei se află la prima căsnicie. În timpul reluării amintirilor din trecut am observat că unii sunt la fel de îndrăgostiți ca atunci, la fel stau unul lângă altul, la fel se îmbrățișau și au o căsnicie fericită. În legătură cu alții am avut dubii căci, auzind observațiile spuse unul celuilalt sau altora despre ei am avut sentimente îndoielnice. Parcă nici nu s-ar mai suporta, deși, ne aminteam bine, cât de îndrăgostiți erau pe vremuri. Astfel am ajuns la concluzia: sentimentul dragostei și a evoluției acestuia ne însoțește foarte mult timp dacă nu lăsăm să se stingă focul ei. Și a devenit foarte clar pentru noi și faptul că nu trebuie să fim mai tineri cu treizeci-patruzeci de ani ca să trăim intens dragostea noastră.”

Ce rânduri educative! Îmi vine-n minte poezia lui Weöres Sándor: Bărbatul, chiar de ar fi înțelept sau cizmar / lumea o desface în bucăți ... / Poate fii om de rând sau mare conducător / creează și distruge dar nu trăiește cu adevărat / trăiește doar atunci sau se pare că trăiește / când din ochii femeilor spre el viața strălucește.

CUM SĂ NE PREGĂTIM PENTRU CĂSĂTORIE?

În documentul cu titlul Familiaris Consortio al bisericii catolice care se ocupă de viața familială, stă scris: ”Biserica trebuie să se îngrijească de pregătirea mai bună și mai profundă a căsătoriilor, pentru ca să înlăture pe cât se poate greutățile care apasă multe cupluri și ca să se poată lega un număr tot mai mare de căsnicii fericite.” (Familiaris Consortio N.66).

M-au rugat ca împreună cu colegii mei de muncă să țin o prezentare și activitate elevilor de clasa a douăsprezecea cu următoarea temă: Cum să-mi aleg partenerul?

A beszélgetést a következő kérdéssel indítottam: „Milyen tulajdonságokkal rendelkezzen az a személy, akit társul választanál?” Ilyen válaszokat kaptam: legyen határozott fellépésű... legyen vonzó... legyen kedves és figyelmes... legyenek ambíciói... legyen szellemes, szórakoztató... szeresse a sportot. „Nagyszerű lista, én is kedvelem az ilyen embereket – jegyeztem meg. Mégis azt kell mondanom, hogy bár egy ideje foglalkozom házassági tanácsadással, de még soha nem találkoztam egyetlen házaspárral sem, akik azért akarnának elválni, mert egyikük nem elég szellemes vagy szórakoztató, vagy valamelyikük nem bizonyult elég határozottnak vagy nem voltak ambíciói. Olyanokkal találkoztam, akik a következőkre hivatkoztak: Mindenben a feleségemé az utolsó szó... Vagy: A férjem igazából nem vesz számításba, sohasem hallgat meg. Vagy: Mindig konfliktusba keveredünk, folyton veszekszünk, és állandó feszültségben kell élnünk, mert képtelenek vagyunk valamit normálisan megbeszélni... Vagy: A férjem képtelen az érzelmi kapcsolatteremtésre, nem érdeklik az érzéseim.”

Hirtelen nagy csend támadt és igen meghitt beszélgetés alakult ki közöttünk. Megbeszéltük az általuk összeállított listát az ideális partner tulajdonságairól, de hamar egyetértettünk abban is, nem élhetünk mindig a szerelem szépséges álmvilágában, nem helyes egyedül az érzelmekre, múltó szenvedélyre vagy irreális elvárásokra építeni egy kapcsolatot. Megrendítő volt az a felismerés, amit ők maguk fogalmaztak meg: ahhoz, hogy egy kapcsolat, mint a házasság is, tartós és boldogító legyen, szükséges a kapcsolat tudatos és folyamatos ápolása. Az udvarlás ideje alatt egy fiú és egy lány nem tudja, hogy később összeházasodnak-e. Ehhez meg kell ismerniük egymást. Meg kell figyelniük egymás jellemét, egymás erősségeit és gyengeségeit, és azt is látniuk kell, hogyan illenek össze, vagyis közelebb kell kerülniük egymáshoz.

Hát ennek a tapasztalatnak a fényében én úgy látom, hogy az Egyház sokat tehet annak érdekében, hogy a közösségeinkbe járó fiatalok ezt felismerjék. Hogy egy felszínes kapcsolatból elindulhassanak a valóság: saját maguk és egymás jobb megismerése útján.

Am început discuția cu următoarea întrebare: „Ce calități trebuie să aibă persoana pe care ai alege-o ca partener?”. Am primit răspunsuri ca: să se facă remarcat ... să fie atractiv... să fie amabil și atent... să aibă ambiții... să fie bătaios... distractiv... să iubească sportul. “Este o listă măreață, și mie îmi plac asemenea oameni – am remarcat eu. Totuși trebuie să spun că deși de ceva timp mă ocup de consiliere matrimonială, niciodată n-am întâlnit măcar un cuplu, care ar vrea să divorțeze pentru că unul din ei nu este destul de spiritual sau distractiv, sau careva dintre ei nu s-a dovedit a fi destul de hotărât sau n-a avut ambiții. M-am întâlnit cu alții care se refereau la următoarele: Totdeauna nevasta mea are ultimul cuvânt... Sau: În realitate soțul meu nu mă ia în seamă, niciodată nu mă ascultă. Sau: Totdeauna intrăm în conflict, mereu ne certăm și trebuie să trăim în continuă tensiune pentru că suntem incapabili să discutăm ceva în mod normal... Sau: Soțul meu este incapabil de crearea unei relații sentimentale, nu-l interesează sentimentele mele.”

Brusc s-a făcut o liniște profundă și s-a creat între noi o discuție bazată pe sinceritate. Am analizat lista compusă de ei despre calitățile partenerului ideal și repede am căzut de acord că nu putem trăi în frumoasa lume de vis a dragostei, nu este corect ca o relație să se construiască numai pe sentimente, pe pasiune trecătoare sau așteptări ireale. Concluzia la care au ajuns ei înșiși a fost zguduitoare: pentru ca o relație precum căsătoria să fie durabilă și fericită este necesară cultivarea conștiinței și continuă a relației. În timpul curtării un băiat și o fată nu știu dacă se vor căsători. Pentru aceasta trebuie să se cunoască. Trebuie să observe caracterul celuilalt, calitățile și slăbiciunile celuilalt și trebuie să vadă dacă se potrivesc, adică trebuie să se apropie unul de altul.

În lumina acestei experiențe eu așa cred că Biserica poate face mult pentru ca tinerii care frecventează comunitățile noastre să recunoască acest lucru. Ca dintr-o relație superficială să poată porni spre realitate: pe calea cunoașterii mai bune a lui și a celuilalt.

Nem utolsó sorban azzal, hogy elkezdene imádkozni együtt és egymásért is. Az ima igen nagy ajándék, úgy is mondhatnám lényeges kötőerő a szerelmesek számára. Az ima által szívünkbe költőzhet a béke, egymás megértésének és elfogadásának képessége.

A Teremtés Könyve szerint Ádám mellé Isten hozzáálló segítőtársat rendel. Az udvarlás idején a szerelmesek gyakran felteszik a kérdést, vajon összeillünk, képesek leszünk hosszú, boldog kapcsolatra, vajon egymásnak teremtett minket az Isten?

Én azt szoktam mondani, hogy három dolognak legalább közösnek kell lennie. A legtöbben olyan társat keresnek, akivel:

1. közös az érdeklődési kör,
2. közösek a célok,
3. közös az értékrend.

A közös érdeklődési kör (pl. hogy mindketten szeretnek hegyet mászni, zenélni vagy gyerekekkel foglalkozni) lehetővé teszi, hogy több időt töltsenek felszabadultan és örömmel együtt, ezáltal is kibontakoztatva saját személyiségüket és kapcsolatuk elmélyülhet. Semmi esetre sem arról van szó, hogy csak közös hobbink lehet, de feltétlenül jobb esélyekkel indulunk, ha vannak közös értelmes időtöltéseink. Hiszen végül is azért kötünk valakivel házasságot, hogy minél több időt együtt legyünk vele.

A másik a közös cél. Céljaink nagyjából azonosak kell legyenek. Ha valakivel komolyabb kapcsolatba szeretnék lenni, világos képet kell kapnom arról, hogy milyen irányba is haladunk, és mérlegelni kell, hogy partnerünk is arrafelé tart-e. Ha például szociális munkásnak készülünk, hogy minél több emberen segíthessünk, a tengerparti luxusvilla feltehetően nem szerepel a megvalósítandó álmaink között, vagy ha valaki tudományos karrierről vagy éppen egy hét gyerekes nagycsaládról álmodik, jövődöbelinknek tudnia kell, hogy milyen vágyak és célok mozgatnak és együtt kell mérlegelni, hogy ezek megvalósítására készek-e együtt indulni örömmel és szeretettel?

Nu în ultimul rând pentru ca ei să înceapă a se ruga împreună și unul pentru celălalt. Rugăciunea este un dar foarte mare, așa putea spune o forță de legătură esențială pentru îndrăgostiți. Prin rugăciune se poate instala în inima noastră pacea, capacitatea de înțelegere și acceptarea reciprocă.

După Cartea Creației Dumnezeu pune lângă Adam un partener de viață potrivit. În timpul curtării îndrăgostiții își pun frecvent întrebarea: oare ne potrivim, vom fi capabili de o relație lungă, fericită, oare Dumnezeu ne-a creat unul pentru altul?

Eu obișnuiesc să spun că cel puțin trei lucruri trebuie să fie comune. Cei mai mulți își caută un partener cu care:

1. au cercul de preocupări comune,
2. scopuri comune,
3. și este comun sistemul de valori.

Cercul de preocupări comune (ex. amândurora le place să escaladeze munții, să cânte sau să se ocupe de copii) le permite să petreacă mai mult timp împreună liberi și bucuroși, prin aceasta dezvăluind propria personalitate și astfel relația lor se poate adânci. În nici un caz nu înseamnă că putem avea doar hobby-uri comune, dar neapărat pornim cu șanse mai bune, dacă avem preocupări comune. Căci până la urmă de aceea ne căsătorim cu cineva ca să fim împreună cât mai mult timp.

Al doilea aspect este scopul comun. Scopurile noastre în general trebuie să fie identice. Dacă vreau să am o relație mai serioasă cu cineva, trebuie să primesc un indiciu clar despre direcția în care ne îndreptăm, și trebuie cântărit dacă și partenerul merge în aceeași direcție. De exemplu dacă vrem să fim asistenți sociali ca să putem ajuta cât mai mulți oameni, atunci probabil vila de lux de pe litoral nu figurează între visurile noastre realizabile, sau dacă cineva visează la o carieră științifică sau chiar la o familie mare cu șapte copii, viitorul nostru partener trebuie să știe ce aspirații și țeluri mă motivează și trebuie cântărit împreună dacă sunt gata să pornească împreună bucuroși și cu dragoste spre realizarea acestora.

A harmadik a közös értékek. Az udvarlás időszaka arra is kell hogy szolgáljon, hogy a szerelmesek megismerjék, ki mit tart igazi értéknek. Hogyan gondolkodik Istenről, családról, munkáról és a hétköznapi életünket alkotó legfontosabb összetevőkről. A hasonló értékrend segíti a kapcsolat elmélyülését, az eltérő értékrend folyamatos konfliktus forrása lehet.

Ezen kívül, hogy mennyire összeillő egy fiú és egy lány, az is fontos kérdés, miként tudják kezelni a nemi hovatartozásból adódó, vagy más jellembeli különbözőségeiket, vagyis hogyan kommunikálnak, hogyan képesek megbocsátani és újra kezdeni.

Valorile comune sunt al treilea lucru. În perioada curtării este necesar ca îndrăgostiții să cunoască cine ce consideră a fi valoare adevărată. Ce gândește despre Dumnezeu, familie, muncă și despre cele mai importante componente ale vieții noastre de toate zilele. Sistemul de valori asemănător ajută la adâncirea relației, iar cel diferit poate fi izvorul conflictelor permanente.

În afară de acestea pentru faptul cât de potrivii sunt un băiat și o fată o întrebare importantă este aceea cum pot trata diferențele provenite din apartenența de sex sau diferențele de altă natură, adică cum comunică între ei și cum sunt capabili să ierte și să-o ia de la capăt.

Ft. Szénégető István-Barnabás

*Ft. Szénégető István-Barnabás
Traducere din limba maghiară de Réti Ilona*

*Szeretlek, mint a folyó, amely érti,
hogy a vízesésben másképpen kell folynia,
a völgyben pedig meg kell pihennie.
Szeretlek, mert mindannyian ugyanott születünk,
ugyanabban a forrásban, amely mindig
több vízzel táplál minket.
Ezért ha gyengék vagyunk,
nincs más dolgunk,
mint várni egy kicsit.*

*Te iubesc ca râul care înțelege
că în cascadă altfel trebuie să curgă,
iar la vale trebuie să se odihnească.
Te iubesc, pentru că cu toții ne-am născut
în același loc, în același izvor,
care totdeauna ne hrănește
cu mai multă apă.
De aceea dacă suntem slabi,
nu avem altceva de făcut,
decât să așteptăm.*

(Paolo Coelho)